

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare, 180, bir. 600
tel.: +373 (0) 22 21-27-26

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 600
тел.: +373 (0) 22 21-27-26

DECIZIE din 5 decembrie 2016 cauza nr. 473/16

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat susținerile scrise ale
petiționarilor: Grup de pensionari ai MAI
reclamatului: Ministerul Afacerilor Interne (Serviciul medical)
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la servicii de asistență medicală și alte servicii de sănătate, manifestată prin lipsa acomodării rezonabile pentru persoanele cu dizabilități locomotorii a căii de acces în policlinica MAI.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității din 25.05.2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea nr.298/2012 cu privire la activitatea Consiliului.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarilor

- 3.1 Petiționarii pensionari MAI, persoane cu dizabilități locomotorii comunică că, accesul în policlinica MAI nu este adaptată corespunzător pentru persoanele cu dizabilități locomotorii care se deplasează în scaun rulant. Rampa de acces existentă este impracticabilă, nu corespunde standardelor tehnice și de siguranță prevăzute de Codul Practic în Construcții Civile. Din cauza imposibilității de acces în incinta policlinicii MAI, medicii sunt nevoiți să consulte pacienții afară în curte pe timp de iarnă și vară, fiind astfel încălcate drepturile fundamentale ale omului în sistemul serviciilor de sănătate.

Susținerile reclamatului

- 3.2 Conform Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, semnată de Republica Moldova la 30 martie 2007 și a legislației în vigoare, refuzul de asigurare a accesibilității prin acomodare rezonabilă a persoanelor cu dizabilități, poate fi echivalat cu discriminarea acestora (Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități; Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității).
- 3.3 Reieșind din prevederile art. 8 alin. (6) al Legii nr. 60 din 30.03.2012, discriminarea persoanelor cu dizabilități constă în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare.
- 3.4 Totodata, art. 19 alin. (2) al Legii menționate prevede că, în cazul în care obiectele de menire socială, din motive tehnice, nu pot fi amenajate astfel încât să fie accesibile persoanelor cu dizabilitati cu respectarea normativelor în vigoare, autoritățile administrației publice locale,

asociațiile obștești și persoanele juridice de drept public sau de drept privat trebuie să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

- 3.5 Potrivit art. 26 din Legea nr. 60 din 30.03.2012, persoanele cu funcții de răspundere, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de forma de proprietate, care nu îndeplinesc prevederile prezentei legi în ceea ce privește eliminarea barierelor existente și amenajarea adecvată, conform normativelor în vigoare, a clădirilor, instalațiilor și încăperilor, inclusiv a celor de locuit, a mijloacelor de transport în comun, a mijloacelor de informare și de telecomunicații, a obiectivelor culturale, turistice, a complexelor (sălilor) sportive și a altor obiecte ale infrastructurii sociale pentru a asigura accesul la ele și utilizarea lor de către persoanele cu dizabilități poartă răspundere în conformitate cu Codul Contravențional.
- 3.6 Serviciul medical al MAI susține că nu a refuzat îndeplinirea cerințelor din petiția adresată de către pensionarii MAI și va asigura amenajarea corespunzătoare a accesului în policlinica MAI, pentru persoanele cu dizabilități ce se deplasează în scaun rulant, fapt pentru care situația dată nu poate fi considerată ca discriminare.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2)** garantează dreptul la egalitate tuturor cetățenilor Republicii Moldova stipulând că aceștia sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 51 alin. (1)** prevede că persoanele handicapate beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți. Statul asigură pentru ele condiții normale de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și de integrare socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul legii este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 4** identifică formele grave ale discriminării, cum este: lit. g) discriminarea săvârșită asupra unui grup de persoane; **art. 8** interzice discriminarea în acces la servicii de asistență medicală și alte servicii de sănătate.
- 4.3 **Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012 la art. 1** reglementează drepturile persoanelor cu dizabilități în vederea incluziunii sociale a acestora, garantării posibilității participării lor în toate domeniile vieții fără discriminare, la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății, având ca bază respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului; **art. 2** definește persoana cu dizabilități – persoană cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane; adaptare rezonabilă – modificările și ajustările necesare și adecvate, care nu impun un efort disproporționat sau nejustificat atunci când este necesar, pentru a permite persoanelor cu dizabilități să se bucure sau să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului; **art. 8 alin. (1)** prevede că persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute, oriunde s-ar afla, ca persoane cu drepturi egale în fața legii; **alin. (4)** persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile civile, politice, sociale, economice și culturale, precum și de libertățile fundamentale consacrate prin Constituția Republicii Moldova, prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010), prin prezenta lege și alte acte normative; **alin. (6)** discriminarea persoanelor cu dizabilități constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 18 alin. (1)** nu se admite proiectarea și construirea centrelor populate, formarea cartierelor de locuit, elaborarea soluțiilor de proiect, construcția și reconstrucția clădirilor, instalațiilor, complexelor și comunicațiilor, de asemenea producerea sau achiziția mijloacelor de transport

public urban, a mijloacelor de informare și de telecomunicații fără amenajarea acestor obiective și mijloace în așa mod încât persoanele cu dizabilități să aibă acces la ele și să le poată utiliza; **art. 19** din aceeași lege, stabilește că obiectele de menire socială trebuie să fie amenajate într-un mod care să le facă accesibile pentru persoanele cu dizabilități: dotate cu căi de acces și instalate cu respectarea actelor normative în vigoare vizând domeniul respectiv; (2) în cazul în care obiectele de menire socială, din motive tehnice, nu pot fi amenajate astfel încât să fie accesibile persoanelor cu dizabilități cu respectarea normativelor în vigoare, autoritățile administrației publice locale, asociațiile obștești și persoanele juridice de drept public sau de drept privat trebuie să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități; **art. 26** răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor privind asigurarea accesibilității: persoanele cu funcții de răspundere, întreprinderile, instituțiile și organizațiile indiferent de forma de proprietate, care nu îndeplinesc prevederile prezentei legi în ceea ce privește eliminarea barierelor existente și amenajarea adecvată, conform normativelor în vigoare, a clădirilor, instalațiilor și încăperilor, inclusiv a celor de locuit, a mijloacelor de transport în comun, a mijloacelor de informare și de telecomunicații, a obiectivelor culturale, turistice, a complexelor (sălilor) sportive și a altor obiecte ale infrastructurii sociale pentru a asigura accesul la ele și utilizarea lor de către persoanele cu dizabilități poartă răspundere în conformitate cu Codul Contravențional al RM.

4.4 **Convenția Europeană a Drepturilor Omului la art. 14** prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

4.5 **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 1** indică că persoanele cu dizabilități sunt acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 2** oferă definiția discriminare pe criterii de dizabilitate ca fiind orice diferențiere, excludere sau restricție pe criterii de dizabilitate, care are ca scop sau efect diminuarea sau prejudicierea recunoașterii, beneficiului sau exercitării în condiții de egalitate cu ceilalți a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în domeniul politic, economic, social, cultural, civil sau în orice alt domeniu; **art. 5** prevede că Statele Părți recunosc faptul că toate persoanele sunt egale în fața legii și sub incidența legii și au dreptul fără nici un fel de discriminare la protecție egală și beneficiu egal al legii, Statele Părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel; **art. 9** pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, Statele Părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale.

V. În concluzie, Consiliul menționează următoarele

5.1 Din alegațiile petiționarilor Consiliul reține că, se invocă o pretinsă discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la bunuri și servicii disponibile publicului manifestată prin lipsa acomodării rezonabile a căii de acces din policlinica MAI. În special, petiționarii se plâng de faptul că, din lipsa acomodării rezonabile a infrastructurii policlinicii, medicii sunt nevoiți să consulte pacienții în curte indiferent de anotimp.

5.2 Consiliul reamintește, că atât legislația națională (*art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității*), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (*a se vedea cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57*) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui o prezumție a discriminării petiționarii urmau să prezinte fapte care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente:

- a) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept recunoscut de lege,
- b) aplicat în comparație cu alte persoane (un grup de persoane)
- c) cu care se află în situație analogică,
- d) în baza unui criteriu protejat.

- 5.3 Din materialele dosarului, Consiliul constată că faptele relatate sunt suficiente pentru instituirea prezumției discriminării, or lipsa unei rampe de acces, reprezintă un impediment real pentru persoanele cu dizabilități locomotorii utilizatoare de scaun rulant, în accesul fizic la servicii de asistență medicală și alte servicii de sănătate. Conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității din 25.05.2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei/instituțiilor despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența/lipsa unei justificări obiective și rezonabile a tratamentului deplâns.
- 5.4 Consiliul acceptă susținerile reclamatului, care recunoaște că lipsa accesibilității policlinicii MAI împiedică persoanele cu dizabilități locomotorii să beneficieze, în condiții de egalitate cu ceilalți, de servicii de asistență medicală și alte servicii de sănătate. Consiliul salută eforturile pe care le întreprinde reclamatul pentru a accesibiliza clădirea cu o rampă destinată persoanelor cu mobilitate redusă.
- 5.5 Consiliul apreciază receptivitatea reclamatului de a înlătura barierele fizice și de a asigura accesibilitatea clădirii policlinicii MAI. Totodată, Consiliul îndeamnă reclamatul să se asigure că normativele tehnice în vigoare vor fi respectate. Consiliul reamintește că accesibilizarea fizică și informațională constituie o obligație *ex ante* a statului. Obligația de a implementa accesibilitatea este necondiționată. Cu alte cuvinte, entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată ca justificarea a lipsei accesibilității.¹

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, 8 lit. b), 13 și 15 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității, coroborat pct.61 al Legii nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la servicii de asistență medicală și alte servicii de sănătate, manifestată prin lipsa acomodării rezonabile a clădirii.
2. Reclamatul va întreprinde măsuri imediate și adecvate pentru a asigura acomodarea rezonabilă a clădirii policlinicii pentru persoane cu dizabilități locomotorii. Reclamatul va informa Consiliul în termen de 30 de zile din ziua recepționării prezentei decizii, despre gradul de executare a lucrărilor prevăzute în contractul nr. 128AP cu privire la reparația exterioară a policlinicii MAI.
3. O copie a prezentei decizii se va comunica părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md
4. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 ale Legii nr.298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și ale Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – Președinte

Oxana GUMENNAIA – Membră

Andrei BRIGHIDIN – Membru

Lucia GAVRILIȚĂ – Membră

¹ A se vedea Comentariul General nr. 2 (2014) cu privire la accesibilitate (Articolul 9 al CNUDPD), adoptat de Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, alin. 25